

สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ค.ศ. 1914-1918)

สาเหตุพื้นฐานที่ถูกสะสมมาก่อนจะเกิดมหาสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (grunnleggende årsaker)

ผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการฟื้นฟูเศรษฐกิจ(Økonomi og revolusjon)

หลังเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ทั้งการปฏิวัติอเมริกาและการปฏิวัติฝรั่งเศสนั้นเป็นเหตุให้เกิดการส่งเสริมเพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าของประเทศในหลายๆด้าน รวมทั้งด้านเศรษฐกิจด้วย ประเทศเยอรมนีก็เช่นเดียวกัน หลังจากการรวมชาติในปี 1871 เยอรมนีได้เร่งการสร้างและพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็ว การสร้างทางรถไฟระหว่างกรุงเบอร์ลินและกรุงแบกแดด ทำให้มหาอำนาจอย่างอังกฤษที่มีอาณานิคมอยู่ทั่วโลก และควบคุมเส้นทางค้าขายทั้งทางบกและทางน้ำอย่างมากมาขึ้นนั้น เกิดความหวาดกลัวต่อเยอรมนี

แนวคิดชาตินิยม(Nasjonalisme)

ความรู้สึกที่สูญเสียของประเทศอาณานิคมในการตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจ ทำให้ประชาชนปลุกความเป็นชาติของตนขึ้น และต้องการเป็นอิสระจากมหาอำนาจเหล่านี้

เนื่องจากสมัยนั้นจักรวรรดิ ออสเตรีย-ฮังการี เป็นหนึ่งในมหาอำนาจ และต้องการยึดเอาพื้นที่ บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกของคาบสมุทรบอลข่าน และเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชนชาติสลาฟ สร้างความไม่พอใจให้เซอร์เบียอย่างมาก เพราะชาวสลาฟเป็นเชื้อชาติที่อยู่ในประเทศตน ดังนั้นประชาชนจึงเกิดความรู้สึกรักและภูมิใจในชาติของตนอย่างรุนแรง

การแข่งขันของยุคจักรวรรดินิยม(Imperialismen)

ชาติมหาอำนาจในยุโรปได้ขยายอำนาจและอิทธิพลออกไปสู่ดินแดนนอกทวีป โดยเฉพาะอาฟริกาและเอเชีย การแข่งขันล่าเมืองขึ้นของมหาอำนาจต่างๆยุโรป และการแข่งขันด้านกองทัพ เป็นสาเหตุแห่งสงครามย่อยๆ และความบาดหมางระหว่างมหาอำนาจเอง และเกิดความพยายามรวมตัว และแบ่งพังกแบ่งพวกกันขึ้น

ในปี ค.ศ. 1882 เยอรมนี ออสเตรีย-ฮังการี และอิตาลี ได้รวมตัวกัน และได้ก่อตั้งกลุ่มไตรพันธมิตร(trippletalliansen) หรือฝ่ายมหาอำนาจกลางขึ้นในปี ค.ศ.1894 ส่วนทางฝรั่งเศสและรัสเซียได้ตกลงร่วมมือกันเพื่อต่อต้านกลุ่มไตรพันธมิตร หลังจากนั้นไม่นาน มหาอำนาจอย่างอังกฤษก็ได้เข้าร่วมกับฝรั่งเศสและรัสเซีย และในปี 1907 ทั้งสามประเทศก็ได้ก่อตั้งกลุ่มไตรภาคี(trippelententen) หรือฝ่ายสัมพันธมิตรขึ้น โดยมีผู้คอยสนับสนุนช่วยเหลือ เช่น สเปน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

ความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ(Maktkamp)

ความปรารถนาที่จะเห็นชาติของตนมีอำนาจยิ่งใหญ่เหนือชนชาติอื่น ดังนั้นจึงมีการแข่งขันทางด้านการเมืองในการเป็นผู้นำอำนาจ และแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ และทางทหารระหว่างมหาอำนาจต่างๆ ในเวลานั้นความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและกองทัพทหารของเยอรมันนี้ ทำให้เยอรมันเป็นหนึ่งในอำนาจที่ออกล่าอาณานิคม และต้องการที่จะร่วมมืออำนาจทางการเมืองในยุโรป ด้วยเหตุนี้ทำให้มหาอำนาจอย่างอังกฤษและฝรั่งเศสไม่ชอบเยอรมัน

ชนวนสงคราม(utløsende årsak)

Skuddene i Sarajevo: [Wikimedia Commons](#)

เพื่อลดสถานการณ์ความวุ่นวาย ทางออสเตรีย-ฮังการี ได้ส่งเจ้าชาย ฟรานซ์ เฟร์ดินันด์ มกุฎราชกุมารแห่งจักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี และพระชายา เสด็จเยือนประเทศบอสเนีย เพื่อเจริญสัมพันธไมตรี แต่เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น เมื่อทั้งเจ้าชายและพระชายา ถูกลอบปลงพระชนม์โดยเด็กหนุ่มนักศึกษาชาวเซิร์บบอสเนีย วัย 19 ปี ชื่อ กัฟริโล ปรีนชิป จากแก๊งมือมืด เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1914 กลายมาเป็นความวุ่นวายอันยิ่งใหญ่ จนกลายเป็นสาเหตุของมหาสงครามโลกแห่งการนองเลือด ที่เปิดฉากขึ้นเมื่อ จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี ประกาศสงครามกับเซอร์เบีย เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 1914 โดยออสเตรีย-ฮังการี ได้รับการสนับสนุนจากเยอรมันนี้ ส่วนรัสเซียให้การสนับสนุนเซอร์เบียเนื่องจากมีผลประโยชน์ร่วมกัน

วันที่ 1 สิงหาคม 1914 เยอรมันนี้ก็ประกาศสงครามกับรัสเซีย และสองวันต่อมา คือ วันที่ 3 สิงหาคม 1914 ก็ประกาศสงครามกับฝรั่งเศสอีก เนื่องจากฝรั่งเศสให้ความช่วยเหลือรัสเซียเพื่อนในกลุ่มพันธมิตร

ส่วนอังกฤษ(สหราชอาณาจักร) ตอนแรกยังไม่ร่วมกับพันธมิตรโดยอย่างเป็นทางการ แต่เมื่อเยอรมันนี้ได้ละเมิดความเป็นกลางของเบลเยียมที่ได้ทำสนธิสัญญาลอนดอนกับมหาอำนาจในยุโรป ที่จะต้องรักษาสถานะความเป็นกลางของเบลเยียม อังกฤษได้ยื่นคำขาดต่อเยอรมันนี้ แต่

เยอรมันก็กลับเปิดเฉย อังกฤษจึงประกาศสงครามกับเยอรมันในคืนระหว่างวันที่ 4 และ 5 สิงหาคม 1914 ส่วนสหรัฐอเมริกาได้เข้าร่วมสงครามในเดือนเมษายน ค.ศ. 1917

การเดินทางของกองทัพเยอรมันนี้เพื่อต่อสู้กับศัตรู

แผนการชนะสงครามของกองทัพเยอรมันนี้(tyskernes plan) โดยนายพล Alfred von Schlieffen คือการเอาชนะสงครามให้ได้เร็วที่สุด โดยแผนการที่วางไว้คือกองทัพทหารจะต้องเดินทางผ่านเบลเยียม(Belgia) เพื่อต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศส หลังจากชนะแล้วก็จะเดินทางโดยรถไฟไปสู่แนวรบด้านตะวันออก(Østfronten) เพื่อจะรบกับกองทัพทหารรัสเซีย แต่แผนการเอาชนะของนายพลมีความผิดพลาด เพราะเยอรมันลืมคิดไปว่า ประเทศต่างๆในยุโรปจะมีปฏิกิริยาต่อการกระทำของตน และเข้าขัดขวาง

แต่ในที่สุดกองทัพเยอรมันนี้ก็เดินทางผ่านเบลเยียมได้สำเร็จ จนเข้ามาถึงฝรั่งเศสและพร้อมจะทำสงครามทันที มหาอำนาจอังกฤษถูกดึงเข้าร่วมสงคราม เนื่องจากข้อตกลงที่จะปกป้องความเป็นกลางของเบลเยียมที่ถูกเยอรมันนี้คุกคาม และกองทัพรัสเซียก็เคลื่อนสู่แนวรบด้านตะวันออกอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่คาดไว้ ในฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. 1915 เยอรมันนี้ต้องสูญเสียประเทศผู้สนับสนุนหลายประเทศ และอิตาลีก็เปลี่ยนใจและเข้าร่วมกับกลุ่มไตรภาคีหรือฝ่ายสัมพันธมิตร

การสู้รบในแนวรบด้านตะวันออกเป็นบริเวณยุโรปกลางและยุโรปตะวันออก เป็นที่ราบบริเวณกว้างขวางและมีเครือข่ายรถไฟที่จำกัด จึงทำให้การสู้รบแบบสนามเพละเป็นไปได้ยาก ส่วนการสู้รบในแนวรบด้านตะวันตกเกิดขึ้นตามสนามเพละ ที่ตื้นเขินออกไปเป็นระยะหลายไมล์

ชีวิตในสนามเพละ(Livet i skyttergravene)

Soldier in trench: Wikimedia commons

สนามเพละระยะทางหลายกิโลเมตรถูกขุดเพื่อเป็นฐานการสู้รบ ซ่อนพลาง สถานพยาบาล และเป็นที่กินที่อยู่อาศัยของทหาร ด้านบนหลุมนั้นมีการวางลวดหนามและกระสอบทราย เพื่อเป็นฐานป้องกัน แต่อย่างไรก็ตาม การขุดสนามเพละนั้นไม่ได้คำนึงถึงทางระบายน้ำ เนื่องจากเหล่าทหารคิดว่าสงครามจะสั้นลงในเวลาอันสั้น แต่การต่อสู้ที่มีระยะเวลายาวนาน จึงทำให้สนามเพละไม่ต่างไปจากหลุมโคลนตมนี้เอง ทหารเหล่านี้ต้องต่อสู้กับความกลัว ความหนาวเย็น และโรคต่างๆ ความหิวอดอยากและความสับสน ไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในแต่ละวันของพวกเขา และไม่รู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไปเจอเพื่อนและครอบครัวอีกหรือไม่

อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยถูกนำมาใช้ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

- เป็นครั้งแรกที่มีการใช้เครื่องบินในการทิ้งระเบิด และเครื่องบินขับไล่(jagerfly)
- เรือเหาะ(luftskip) และเรือดำน้ำ(ubåt)ติดตอร์ปิโด
- ส่วนบนบกก็มีรถถัง(stridsvogn/tank) และปืนกล(maskingevær)
- กับระเบิด(miner) และก๊าซอันตราย(farlig gass) เช่น ก๊าซคลอรีน(klorgass) และก๊าซมัสตาร์ด(sennepsgass)

บทบาทของสตรีในช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

สงครามครั้งนี้กลายมาเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของ “บทบาททางเพศ”(kjønnsrolle) ผู้หญิงได้กลายมาเป็นกำลังสำคัญในช่วงสงคราม สตรีจำนวนมากได้เข้าร่วมการเป็นจิตอาสา เช่น พยาบาล คนขับรถพยาบาลและรับส่งอุปกรณ์ต่างๆ เป็นแม่ครัว และเป็นผู้จัดหาสิ่งของที่จำเป็นต่างๆ นอกจากนี้พวกเขาก็รับหน้าที่งานในโรงงานต่างๆ แทนผู้ชายที่ออกรบ หลังสงครามสิ้นสุดลงสตรีเหล่านี้ก็กลับมารับบทบาทของตนเช่นเดิม แต่อย่างไรก็ตาม มหาสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ก็ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการต่อสู้และความต้องการด้านสิทธิเท่าเทียมได้เกิดขึ้น

การสิ้นสุดของมหาสงครามโลก

การเข้าร่วมสงครามของสหรัฐอเมริกา ทำให้ฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งมีฝรั่งเศสและอังกฤษเป็นแกนนำอยู่นั้นได้เปรียบฝ่ายอำนาจกลาง เพราะได้รับกำลังทหารเสริมพร้อมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์จากสหรัฐอเมริกา จนในที่สุดฝ่ายอำนาจกลางหรือไตรพันธมิตรต้องยอมจำนนต่อความพ่ายแพ้ และต้องลงนามในสนธิสัญญาสงบ เรียกว่า “สนธิสัญญาแวร์ซายส์” (Versaillestraktaten) โดยเป็นการลงนามระหว่างเยอรมนีและกลุ่มประเทศสัมพันธมิตร เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน ค.ศ. 1919

ผลจากการทำสนธิสัญญาสงบศึก

- จักรวรรดิออสเตรีย-ฮังการี ถูกแยกออกจากกันเป็นประเทศออสเตรียและประเทศฮังการี
- ฝ่ายแพ้สงครามต้องสูญเสียดินแดนอาณานิคมให้กับผู้ชนะ ถูกลดกองกำลังทหารและถูกจำกัดอาวุธยุทโธปกรณ์ และต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามหรือค่าเสียหายจากสงครามเป็นจำนวนมาก
- เกิดประเทศใหม่ขึ้นในยุโรป คือ โปแลนด์ ยูโกสลาเวีย เชคโกสโลวาเกีย
- สหรัฐอเมริกาได้ก้าวเข้ามาเป็นหนึ่งในมหาอำนาจโลกเคียงคู่กับอังกฤษและฝรั่งเศส

- รัสเซียกลายเป็นมหาอำนาจโลกสังคมนิยม
- การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ มากกว่า 8,5 ล้านคนเสียชีวิต และประมาณ 21 ล้านคนได้รับบาดเจ็บ และค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปกับสงคราม
จำนวนมหาศาล

ที่มา ตามเว็บไซต์ด้านล่าง

https://snl.no/første_verdenskrig

<https://ndla.no/nb/subjects/subject:9/topic:1:182163/topic:1:184957/topic:1:168025/resource:1:168379>

<http://www.gypzyworld.com/article/view/521>

https://www.baanjomyut.com/library/world_war_1/01.html